

У Х В А Л А

КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним поданням Колонщинської сільської ради Макарівського району Київської області щодо офіційного тлумачення положень пункту 4 статті 5 Декрету Кабінету Міністрів України „Про систему валютного регулювання і валютного контролю“

м. Київ
28 вересня 2016 року
№ 60-у/2016

Справа № 2-38/2016

Конституційний Суд України у складі суддів:

Бауліна Юрія Васильовича – головуючого,
Вдовіченка Сергія Леонідовича,
Гультая Михайла Мирославовича,
Колісника Віктора Павловича,
Кривенка Віктора Васильовича,
Литвинова Олександра Миколайовича,
Мельника Миколи Івановича,
Мойсика Володимира Романовича,
Саса Сергія Володимировича,
Сліденка Ігоря Дмитровича,
Тупицького Олександра Миколайовича,
Шаптали Наталі Костянтинівни,
Шевчука Станіслава Володимировича – доповідача,

розглянув на засіданні питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційним поданням Колонщинської сільської ради Макарівського району Київської області щодо офіційного тлумачення положень пункту 4 статті 5 Декрету Кабінету Міністрів України „Про систему валютного регулювання і валютного контролю“ від 19 лютого 1993 року № 15–93 (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 17, ст. 184) зі змінами.

Заслухавши суддю-доповідача Шевчука С.В. та дослідивши матеріали справи, Конституційний Суд України

у с т а н о в и в:

1. Суб'єкт права на конституційне подання – Колонщинська сільська рада Макарівського району Київської області – звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням дати офіційне тлумачення положень пункту 4 статті 5 Декрету Кабінету Міністрів України „Про систему валютного регулювання і валютного контролю“ від 19 лютого 1993 року № 15–93 зі змінами (далі – Декрет) в аспекті таких питань:

– „як розуміти період, необхідний для здійснення такої операції, що потребує індивідуальної ліцензії“;

– „чи потрібна індивідуальна ліцензія в період такої операції для однієї із сторін у розумінні підпунктів „в“ та „г“ пункту 4 статті 5 Декрету“.

Відповідно до пункту 4 статті 5 Декрету індивідуальні ліцензії видаються резидентам і нерезидентам на здійснення разової валютної операції на період, необхідний для здійснення такої операції. За цим пунктом індивідуальної ліцензії потребують такі операції:

а) вивезення, переказування і пересилання за межі України валютних цінностей, за винятком:

вивезення, переказування і пересилання за межі України фізичними особами – резидентами іноземної валюти на суму, що визначається Національним банком України;

вивезення, переказування і пересилання за межі України фізичними особами – резидентами і нерезидентами іноземної валюти, яка була раніше ввезена ними в Україну на законних підставах;

платежів у іноземній валюті, що здійснюються резидентами за межі України на виконання зобов'язань у цій валюті перед нерезидентами щодо оплати продукції, послуг, робіт, прав інтелектуальної власності та інших майнових прав, за винятком оплати валютних цінностей та за договорами (страховими полісами, свідоцтвами, сертифікатами) страхування життя;

платежів у іноземній валюті за межі України у вигляді процентів за кредити, доходу (прибутку) від іноземних інвестицій;

вивезення за межі України іноземної інвестиції в іноземній валюті, раніше здійсненої на території України, в разі припинення інвестиційної діяльності;

платежів у іноземній валюті за межі України у вигляді плати за послуги з аеронавігаційного обслуговування повітряних суден, що справляється Європейською організацією з безпеки аеронавігації (Євроконтроль) відповідно до Багатосторонньої угоди про сплату маршрутних зборів, вчиненої в м. Брюсселі 12 лютого 1981 року, та інших міжнародних договорів;

переказ інвестором (представництвом іноземного інвестора на території України) за межі України іноземної валюти іншим інвесторам за відповідною угодою про розподіл продукції;

б) ввезення, переказування, пересилання в Україну валюти України, за винятком випадків, передбачених пунктом 2 статті 3 Декрету;

в) надання і одержання резидентами кредитів в іноземній валюті, якщо терміни і суми таких кредитів перевищують встановлені законодавством межі;

г) використання іноземної валюти на території України як засобу платежу або як застави, за винятком оплати в іноземній валюті за товари, роботи, послуги, а також оплати праці, на тимчасово окупованій території України;

д) розміщення валютних цінностей на рахунках і у вкладах за межами України, за винятком:

відкриття фізичними особами – резидентами рахунків у іноземній валюті на час їх перебування за кордоном;

відкриття кореспондентських рахунків уповноваженими банками;

відкриття рахунків у іноземній валюті резидентами, зазначеними в абзаці четвертому пункту 5 статті 1 Декрету;

відкриття рахунків у іноземній валюті інвесторами – учасниками угод про розподіл продукції, в тому числі представництвами іноземних інвесторів за угодами про розподіл продукції;

е) здійснення інвестицій за кордон, у тому числі шляхом придбання цінних паперів, за винятком цінних паперів або інших корпоративних прав, отриманих фізичними особами – резидентами як дарунок або у спадщину.

У той же час згідно з пунктом 1.11 Положення про порядок видачі Національним банком України індивідуальних ліцензій на використання іноземної валюти на території України як засобу платежу, затвердженого Постановою Правління Національного банку України від 14 жовтня 2004 року № 483, валютна операція, на здійснення якої видана (отримана) ліцензія, не може проводитися за рахунок іноземної валюти, отриманої як кредит (позика) або купленої за гривні на міжбанківському валютному ринку України.

Суб'єкт права на конституційне подання вважає, що банки не мали права видавати кредити для здійснення незаконних валютних операцій. На його думку, вони видавали валюту не як гроші, а як засіб обміну на гроші, оскільки позичальник мав на меті отримання товару (квартири), який він міг придбати тільки за гривню.

Практичну необхідність в офіційному тлумаченні положень пункту 4 статті 5 Декрету суб'єкт права на конституційне подання обґрунтовує наявністю „неоднозначного застосування даного питання, що знаходить своє відображення“ в постановках Верховного Суду України від 21 березня 2011 року у справі № 6-7ц11, пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ „Про практику застосування судами законодавства при вирішенні спорів, що виникають із кредитних правовідносин“ від 30 березня 2012 року № 5, Вищого адміністративного суду України від 9 липня 2013 року у справі № К/9991/81569/12 та листах Національного банку України від 2 червня 2000 року № 28-110/1941-3601, від 26 травня 2016 року № 20-0004/44681.

У конституційному поданні стверджується і про системні порушення положень пункту 4 статті 5 Декрету, їх різне тлумачення та правозастосування, що, на думку автора клопотання, призводить до проблем загальнодержавного значення. На підставі частини другої статті 57 Закону України „Про Конституційний Суд України“ він просить визнати конституційне провадження у справі невідкладним.

2. Конституційний Суд України, вирішуючи питання щодо відкриття конституційного провадження у справі у зв'язку з прийняттям Третьою колегією суддів Конституційного Суду України Ухвали від 13 вересня 2016 року про відмову у відкритті конституційного провадження у цій справі на підставі пунктів 2, 3 статті 45 Закону України „Про Конституційний Суд України“, виходить з такого.

2.1. Відповідно до пункту 4 частини другої статті 39, частини першої статті 93 Закону України „Про Конституційний Суд України“ у конституційному поданні має бути зазначене правове обґрунтування необхідності в офіційному тлумаченні правового акта; підставою для конституційного подання щодо офіційного тлумачення Конституції України та законів України є практична необхідність у з'ясуванні або роз'ясненні, офіційній інтерпретації положень Конституції України та законів України.

Зі змісту конституційного подання вбачається, що Колонщинська сільська рада Макарівського району Київської області не визначила предмета офіційного тлумачення. Автор клопотання не зазначив, який підпункт пункту 4 статті 5 Декрету підлягає офіційному тлумаченню. Крім того, долучені до конституційного подання копії постанов Верховного Суду України від 21 березня 2011 року у справі № 6-7ц11 та Вищого адміністративного суду України від 9 липня 2013 року у справі № К/9991/81569/12 вказують, що в цих судових рішеннях застосовано положення різних підпунктів пункту 4 статті 5 Декрету: у постанові Верховного Суду України – підпункту „в“, а у постанові Вищого адміністративного суду України – підпункту „г“.

Конституційний Суд України неодноразово наголошував, що невизначеність предмета тлумачення унеможлиблює здійснення офіційної інтерпретації положень Конституції України та законів України (ухвали від 2 вересня 2009 року № 47-у/2009, від 23 грудня 2009 року № 65-у/2009, від 5 липня 2011 року № 25-у/2011, від 3 листопада 2011 року № 55-у/2011, від 28 березня 2012 року № 10-у/2012, від 10 квітня 2012 року № 12-у/2012).

Не може бути правовим аргументом щодо практичної необхідності в офіційному тлумаченні положень пункту 4 статті 5 Декрету долучена автором клопотання копія постанови Верховного Суду України від 21 березня 2011 року у справі № 6-7ц11, оскільки цією постановою Верховний Суд України не вирішив вказану справу по суті, а скасував ухвалу Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 17 грудня 2010 року і направив справу на новий розгляд до суду касаційної інстанції.

За практикою Конституційного Суду України судові рішення, якими не закінчується розгляд справ по суті, тобто скасовані рішення судів попередніх інстанцій з передачею справ на новий розгляд, не можуть вважатися підтвердженням неоднакового застосування судами положень Конституції України та законів України; врахування таких рішень фактично призвело б до перевірки правильності і законності прийнятих рішень у конкретній справі, що не належить до повноважень Конституційного Суду України (ухвали від 20 квітня 1999 року № 4-у/99, від 26 вересня 2013 року № 42-у/2013, від 16 грудня 2014 року № 100-у/2014).

Крім того, Колонщинська сільська рада Макарівського району Київської області не навела правового обґрунтування практичної необхідності в офіційному тлумаченні положень пункту 4 статті 5 Декрету в аспекті безпосереднього зв'язку порушених у конституційному поданні питань з діяльністю зазначеного органу місцевого самоврядування.

Наведене є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження в цій частині на підставі пункту 2 статті 45 Закону України

„Про Конституційний Суд України“ – невідповідність конституційного подання вимогам, передбаченим Конституцією України, цим законом.

2.2. У Конституції України визначено вичерпний перелік питань, підвідомчих Конституційному Суду України, одним з яких є офіційне тлумачення Конституції України та законів України (стаття 150).

Аналіз конституційного подання та долучених до нього матеріалів дає підстави стверджувати, що порушені суб'єктом права на конституційне подання питання „як розуміти період, необхідний для здійснення такої операції, що потребує індивідуальної ліцензії“ та „чи потрібна індивідуальна ліцензія в період такої операції для однієї із сторін у розумінні підпунктів „в“ та „г“ пункту 4 статті 5 Декрету“ є намаганням отримати консультацію щодо застосування пункту 4 статті 5 Декрету.

За практикою Конституційного Суду України правозастосовна діяльність полягає в індивідуалізації правових норм щодо конкретних суб'єктів і конкретних випадків, тобто в установленні фактичних обставин справи і підборі правових норм, які відповідають цим обставинам; пошук та аналіз таких норм з метою їх застосування до конкретного випадку є складовою правозастосування; надання консультацій чи роз'яснень з цього приводу не належить до повноважень Конституційного Суду України (ухвали від 31 березня 2010 року № 15-у/2010, від 3 липня 2014 року № 73-у/2014, від 13 травня 2015 року № 19-у/2015, від 24 лютого 2016 року № 14-у/2016).

Отже, питання, порушені у конституційному поданні, непідвідомчі Конституційному Суду України, що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі в цій частині згідно з пунктом 3 статті 45 Закону України „Про Конституційний Суд України“.

Враховуючи викладене та керуючись статтями 147, 150, 153 Конституції України, статтями 38, 39, 45, 50, 71, 93 Закону України „Про Конституційний Суд України“, Конституційний Суд України

у х в а л и в:

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним поданням Колонщинської сільської ради Макарівського району Київської області щодо офіційного тлумачення положень пункту 4 статті 5 Декрету Кабінету Міністрів України „Про систему валютного регулювання і валютного контролю“ від 19 лютого 1993 року № 15–93 зі змінами на підставі пунктів 2, 3 статті 45 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – невідповідність конституційного подання вимогам, передбаченим Конституцією України, цим законом; непідвідомчість Конституційному Суду України питань, порушених у конституційному поданні.

2. Ухвала Конституційного Суду України є остаточною.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ